

UTSKRIFT AV MØTEBOK

FLEKKEFJORD KOMMUNE – KONTROLLUTVALGET

Mandag 21. september 2026

SAK 15/26 RAPPORT FRA FORVALTNINGSREVISJON – SELVKOST VANN OG AVLØP

Behandling i møtet:

Forvaltningsrevisor presenterte rapporten.

Forslag til innstilling ble enstemmig vedtatt.

Kontrollutvalget vedtok følgende innstilling:

1. *Bystyret tar rapporten fra Sørlandet kommunerevisjon IKS til orientering.*
2. *Bystyret er tilfreds med at det utføres et godt arbeid på området Selvkost vann og avløp.*
3. *Bystyret ber rådmann følge opp anbefalingene i rapporten for ytterligere å forbedre kvaliteten på undersøkt område:*
 - Kommunen bør sikre at budsjettforslag og gebyrfastsettelse bygger på dokumenterte og etterprøvbare forutsetninger, og at vesentlige avvik fra budsjettkalkylen begrunnes.
 - Kommunen bør vurdere om informasjonen som legges frem i forbindelse med budsjettet utvides til også å inkludere Momentums budsjettnotat.
 - Kommunen bør sikre at selvkostkalkylen inneholder siste oppdaterte regnskapstall.
 - Kommunen bør tilordne pensjon til selvkost iht. selvkostforskriftens veileder.
 - Kommunen bør vurdere å utarbeide rutiner for arbeidet med selvkost.
4. *Bystyret ber om at rådmann gir kontrollutvalget tilbakemelding om oppfølgingen av rapportens anbefalinger innen 1. april 2027.*

Saksfremstilling:

Saksbehandler: Willy Gill

Vedlegg:

Rapport fra Sørlandet kommunerevisjon IKS mottatt 9. september 2026

Saksopplysninger:

Generelt:

Forvaltningsrevisjon er et verktøy som bystyret og kontrollutvalget skal bruke for å sikre at kommunen drives på en måte som ivaretar innbyggernes behov og rettigheter best mulig. Forvaltningsrevisjon er en av de pålagte oppgavene til kontrollutvalget. Gjennom forvaltningsrevisjon undersøker kontrollutvalget om kommunen etterlever regelverk, når fastsatte mål, og om ressursene forvaltes på en effektiv måte. Å bidra til forbedring er et viktig aspekt ved gjennomføring av forvaltningsrevisjoner.

Dette konkrete prosjektet ble bestilt av kontrollutvalget 17.03.25, mens prosjektplan med problemstilling ble vedtatt i møte 01.12.25.

Sørlandet kommunerevisjon IKS leverte endelig rapport fra prosjektet i september 2026.

Formålet med forvaltningsrevisjonen har vært å undersøke om beregningen av samlet selvkost innen vann og avløp er i tråd med gjeldende regelverk, samt hvordan arbeidet dokumenteres.

Bakgrunn og problemstilling:

Følgende problemstilling har ligget til grunn for prosjektet:

Beregner Flekkefjord kommune gebyrer for vann- og avløpstjenestene i tråd med regelverket for selvkost og hvordan er arbeidet dokumentert?

For å svare på problemstillingen har revisor undersøkt hvordan Flekkefjord kommune fastsetter gebyrnivåene. Revisor har undersøkt om kommunen har en egen vann- og avløpsforskrift, utarbeider budsjettkalkyler, selvkostregnskap og om bare henførbare direkte og indirekte kostnader er en del av selvkostgrunnlaget. Revisor har videre undersøkt hvordan kommunen beregner kapitalkostnader, hvilke avskrivningstider som legges til grunn og om kommunen korrigerer evt. tidligere års feil. Revisor har også undersøkt hvordan kommunen håndterer overskudd og underskudd og kalkulatoriske renter, samt om kommunen oppbevarer dokumentasjonen av selvkost iht. regelverket og om kommunen har rutiner knyttet til arbeidet med selvkost.

Konklusjon:

Etter gjennomførte undersøkelser har revisor konkludert med at:

Flekkefjord kommune i stor grad beregner gebyrene for vann- og avløpstjenesten i tråd med regelverket for selvkost.

Jeg velger å gjengi hele revisors konklusjon fra rapporten for at saksutredningen skal gi en mest mulig dekkende beskrivelse av revisors funn, samt grunnlaget for revisors anbefalinger.

Flekkefjord kommune har fastsatt en egen forskrift som regulerer beregning og fastsetting av innkreving av vann- og avløpsgebyrene, samt gebyrenes størrelse. Revisors undersøkelser viser at kommunen årlig utarbeider en budsjettkalkyle som danner grunnlaget for de neste årenes gebyrfastsettelse. Selv om kommunen utarbeider et overslag for de neste 4 årene, viser budsjettene for Flekkefjord kommune, at administrasjonen kun fremlegger neste års gebyrer når budsjettet og gebyrene skal vedtas.

Revisors undersøkelse har ikke avdekket at direkte eller indirekte kostnader som ikke er henførbare er belastet selvkost. Revisor har derimot avdekket at kommunen aktivt knytter prosjektkoder opp mot ansatte, kvalitets sikrer og fordeler kostnadene ved fakturabehandling, samt at de forsøker å ha egne biler og maskiner som belastes

selvkostområdene. Videre viser revisors undersøkelser at de indirekte kostnadene fordeles også etter en viss prosentandel per selvkostområde. I etterkalkylen gjennomgås både ansatte, bilag i regnskapet og fordelingen av indirekte kostnader. Denne årlige etterkalkylen kan være med å eventuelt avdekke feilføringer, samt at kommunen i etterkant retter opp i feilene. Dokumentasjon lagres i minimum 5 år.

Videre viser undersøkelsen at kapitalkostnader og avskrivninger hovedsakelig beregnes i tråd med selvkostforskriften. Kommunen benytter riktige renteforutsetninger og har etablert prinsipper for avskrivning av investeringer basert på forventet levetid. Kommunen har dog gjennomført korrigeringer/justeringer av avskrivningstiden som ikke er politisk forankret og som revisor vurderer at kommunen burde forankret på samme måte som kommunen politisk forankret økningen i levetiden fra 40 til 80 år på ledningsnettet i 2022.

Kommunen har også vist et eksempel på at de tidligere har korrigert feil (innkrevd for mye gebyrer), samtidig er det avdekket feil under denne revisjonen som det pr dags dato ikke er håndtert.

Når det gjelder håndtering av overskudd og underskudd, har kommunen egne selvkostfond for vann og avløp. Underskudd på fondene følges opp og planlegges dekket inn innenfor en femårsperiode, i tråd med regelverket og generasjonsprinsippet. Kommunen beregner også renter på fondene i samsvar med kravene i selvkostforskriften.

Samtidig har revisor avdekket noen forbedringspunkter. Selv om kommunen utarbeider budsjettkalkyle for de neste 4 årene, er det kun neste års gebyrer som fremkommer i budsjettforslaget som fremlegges til politisk behandling. I 2023 og 2024 har det også forekommet avvik mellom gebyrene i budsjettkalkylen og budsjettet som ble fremlagt til politisk behandling uten at disse differansene er tilstrekkelig begrunnet i budsjettfremlegget. Revisor har også avdekket at det er lagt til grunn ulike kostnadstall og bruk av fond i kommunens budsjettssystem enn det som fremkommer av budsjettkalkylen som Momentum utarbeider. Differansene innebærer at gebyrforslagene ikke bygger direkte på forutsetningene i budsjettkalkylen. Dette kan gjøre det vanskeligere å etterprøve sammenhengen mellom beregnet selvkost og vedtatte gebyrer, og kan svekke budsjettstyringen og oppfølgingen av selvkostområdene.

Revisor har også avdekket feil i kommunens beregning av pensjonskostnader i selvkostregnskapet. Kommunen har i den undersøkte perioden ikke trukket fra bruk av premiefond ved beregning av pensjonskostnader. I 2024 ble indirekte pensjonskostnader i form av premieavvik og amortisering av premieavvik heller ikke inkludert i beregningen. Revisor vurderer derfor at pensjonskostnadene ikke er beregnet i samsvar med anbefalt metode i veilederen.

Kommunen mangler også skriftlige rutiner for selvkostarbeidet og arbeidet er per i dag i stor grad basert på en etablert arbeidspraksis og kompetanse hos enkeltansatte og konsulent, noe som kan medføre en sårbarhet.

Revisors anbefalinger:

På bakgrunn av de funn og vurderinger som er gjort, kommer revisjonen komme med følgende anbefalinger til Flekkefjord kommune.

- Kommunen bør sikre at budsjettforslag og gebyrfastsettelse bygger på dokumenterte og etterprøvbare forutsetninger, og at vesentlige avvik fra budsjettkalkylen begrunnes.
- Kommunen bør vurdere om informasjonen som legges frem i forbindelse med

budsjettet utvides til også å inkludere Momentums budsjettnotat.

- Kommunen bør sikre at selvkostkalkylen inneholder siste oppdaterte regnskapstall.
- Kommunen bør tilordne pensjon til selvkost iht. selvkostforskriftens veileder.
- Kommunen bør vurdere å utarbeide rutiner for arbeidet med selvkost.

Øvrige saksopplysninger:

Rapporten har på vanlig måte vært på høring hos kommunen og rådmannen v/ rådgiver økonomi kom med følgende tilbakemelding til revisjonen:

Vi viser til høringsutkast til forvaltningsrevisjonsrapport datert 24.08.2026.

Rapporten er gjennomgått og rådmannen vurderer at rapporten gir en riktig beskrivelse av forholdene som er undersøkt.

Revisor har i sin anbefaling anbefalt å tilordne pensjon til selvkost iht. selvkostforskriftens veileder. Vi har tatt dette opp med Momentum som gjør disse beregningene for oss, og de har etter nærmere undersøkelser avdekket at det er en feil i deres beregningsmodell mht. beregning av pensjon. De arbeider nå med å rette opp i dette slik at framtidige beregninger vil bli korrekte og være i overensstemmelse med selvkostforskriftens veileder.

Rådmannen tar revisjonens anbefalinger til etterretning.

Vi takker for et godt samarbeid i revisjonsprosessen og ser rapporten som et nyttig bidrag til videre arbeid på selvkostområdet.

For nærmere detaljer vises det til rapporten og til revisjonens presentasjon av rapporten i møtet.

Administrasjonen er invitert til å være til stede i kontrollutvalgets møte. Det vil bli gitt anledning for administrasjonen til å kommentere saken/rapporten i møtet dersom det er ønskelig.

Departementet har kommet med en fortolkning av kommunelovens § 23-5 når det gjelder kommunedirektørens høringsrett til saker som skal fra kontrollutvalget til kommunestyret. Dette betyr at rådmann skal gis mulighet til å uttale seg til *saken/saksutredningen* før behandlingen i kontrollutvalget.

Denne retten kommer i tillegg til høringsretten til selve rapporten. På denne bakgrunn er sak 15/26 derfor sendt til rådmann for uttalelse.

Vurderinger:

Som nevnt tidligere i saken er et viktig formål med forvaltningsrevisjon å bidra til forbedringer.

Det er en positiv rapport som nå legges frem. Hovedbudskapet i foreliggende rapport er at Flekkefjord kommune i stor grad beregner gebyrene for vann- og avløpstjenesten i tråd med regelverket for selvkost.

Revisor kommer likevel med noen anbefalinger som forbedringsforslag på området.

Disse anbefalingene er tatt med i forslag til innstilling til bystyret.

Det er bystyret som fatter vedtak i saken etter innstilling fra kontrollutvalget.

Forslag til innstilling:

1. Bystyret tar rapporten fra Sørlandet kommunerevisjon IKS til orientering.
2. Bystyret er tilfreds med at det utføres et godt arbeid på området *Selvkost vann og avløp*.
3. Bystyret ber rådmann følge opp anbefalingene i rapporten for ytterligere å forbedre kvaliteten på undersøkt område:
 - Kommunen bør sikre at budsjettforslag og gebyrfastsettelse bygger på dokumenterte og etterprøvbare forutsetninger, og at vesentlige avvik fra budsjettkalkylen begrunnes.
 - Kommunen bør vurdere om informasjonen som legges frem i forbindelse med budsjettet utvides til også å inkludere Momentums budsjettnotat.
 - Kommunen bør sikre at selvkostkalkylen inneholder siste oppdaterte regnskapstall.
 - Kommunen bør tilordne pensjon til selvkost iht. selvkostforskriftens veileder.
 - Kommunen bør vurdere å utarbeide rutiner for arbeidet med selvkost.
4. Bystyret ber om at rådmann gir kontrollutvalget tilbakemelding om oppfølgingen av rapportens anbefalinger innen 1. april 2027.

Rett utskrift:

Willy Gill
Utvalgssekretær

Utskrift sendt elektronisk til: Postmottak, ordfører, rådmann, revisor og KU-leder